

HOMENATGE DE LA SECCIÓ FILOLÒGICA

A JORDI SARSANEDAS EN ELS SEUS

VUITANTA ANYS ---(17.9.04) (12.11.04) (17.XII.04)

Mots de Josep Vallverdú

El President Martí m'ha sol·licitat uns mots en aquesta sessió de reconeixement i afecte al nostre company Jordi Sarsanedas, que ~~ha~~ ~~est~~ ~~pa~~ vuitanta anys. Jo agraeixo de cor el convit, i no em sé estar de dir allò que sol manifestar-se en aquestes ocasions: que potser no sóc el més indicat per explicitar-ne les virtuts, perquè en Jordi en té un bon tou i temo que me'n puc deixar alguna, però que m'esforçaré a servir la comanda. Posats a actuar en estricta justícia i assumides les virtuts de Jordi Sarsanedas, vull ~~explicar~~ ^{assenyalar} almenys quelcom que sembla un vici : és, sense anar més lluny, el mimetisme, car a la Secció Filològica ha entrat darrerament una mena de manera de fal·lera de fer vuitanta anys . Això permet de sospitar que el rosari de celebracions íntimes i festives no es deu haver acabat, perquè entre els membres ja esperen delerosos els setantanov^{ventom}~~antons~~ (neologisme calentó), el moment cordial que els tocarà de viure. No seria estrany que a les altes i severes altures de l'Institut la Secció Filològica comencés a ser tinguda pel rebost del cava i el pastisset, i més per la Gaia Farandola que per la plasmació de la Gaia Ciència.

Posem-nos seriosos. Aquest impressionant vuitantó va ser una jove promesa. ~~A finals~~ ^{50 anys} dels anys quarantes i començos dels cinquantes del segle XX els nois i noies que gosaven entrar en el camp de la literatura nostrada

eren fermament tinguts per joves promeses. El Senat dels supervivents de l'avantguerra necessitava com l'escàs pa que circulava, que es fessin corporis els nous conreadors de la literatura, perquè massa ponts s'havien romput per la metralla o l'exili i un moment o altre calia viure la joia de la materialització d'un anhelat relleu. Aquest relleu es tenia, per alguns, com un miracle; de tanta foscor i buidor sortíem. A l'altra banda, des de la seva llòbrega tribuna, els manaires del Règim prou es temien que passaria el que va passar; els manaires haurien volgut un trencament total amb la tradició anterior. Hauria estat la victòria suprema del franquisme que cap jove escrivís en català. I en canvi es van veure amb el pam i pipa de les *Antologies Universitàries*, per exemple, i prou aviat amb novel·les, poemes i assaigs escrits per gent d'època republicana, alguns madurats a l'exili, coexistint amb els noms nous: Blai Bonet, Maria Aurèlia Capmany, Manuel de Pedrolo, Joan Perucho, Joan Triadú, Josep Maria Espinàs, Estanislau Torres, Jordi Sarsanedas, Vicent Andrés Estellés, -nat el mateix any- Joan Fuster, *et alii*.

El camí, doncs, de la represa es besllumava menys boirós. Teníem de debò joves promeses. I van passar certes coses: uns pocs "joves promeses" es van quedar enquistats en aquella categoria, i encara hi són, sense haver avançat en altres mèrits que en ocupar algun càrrec. Molts, però, per sort, van madurar i són avui gruixudes realitats. D'aquests, encara un subgrup, a més de realitzar-se com a gent de lletres, va sacrificar moltes possibilitats de creació pura, per fer feina constructiva del punt de vista de sembra de ferment cultural, implantació de rigor i generosa donació a la tasca, de vegades menystinguda i rebuda amb rialletes de conill, de fer país. I això en tot el domini de la llengua. Aquest és un punt de gran importància dins la nostra història cultural: com que vam ser molts els que ens hi vam trobar, parlo des l'experiència viscuda: calia que alguns sacrificuessin la dedicació a la pura vocació creadora per ajudar a la represa col·lectiva, ja fos ampliant el seu camp d'acció vers una pedagogia de la catalanitat, ja fos

fent una llei de literatura encaminada a omplir buits : assaig, divulgació històrica, articulisme, estudis de llengua, lectura infantil.

I bé, el nostre homenot fou d'aquests. Format per sort ,encara que sota circumstàncies no buscades, en la cultura francesa, i assimilant més tard substancioses menges de l'anglosaxona i de la italiana, li ha quedat el sentit del rigor en els textos i en els plantejaments de les accions culturals. Empresa que no tingui una base d'exigència no li interessa. Per això i perquè calia, entrà a formar part d'*Ariel*, revista fortament perseguida perquè era de qualitat. Fortament perseguida però aplicant-se els de censura a fer que la rebessin a les ambaixades i consolats, per fer veure que ells autoritzaven les revistes d'alta cultura. Al mateix temps Sarsanedas sentia l'impuls de comunicar més amplament; i a banda d'operar un desplegament més abastador de la seva poesia, (que palesament és el rovell de l'ou de la seva existència i epifania) el teatre, que sent també profundament, el va temptar, com a coorganitzador de vetllades, i com a actor i tot amb l'Agrupació Dramàtica de Barcelona. . A l'índex onomàstic del llibre que Jordi Coca va dedicar a l'Agrupació, l'esment de Jordi Sarsanedas és el segon en nombre de cites, 52!. només per darrere de Frederic Roda. I fora del teatre ^{com a professor} aplicant-se a cursos, i cursets, i xerrades, ja pròpies ja organitzades, ^{en l'àmbit del llibre i} a l'Institut Françaís de Barcelona, i promoció de discos, fins a esdevenir redactor en cap, de fet director efectiu, de *Serra d'Or*, durant trenta anys, que es diu aviat, la meitat de la vida de moltes persones. I degà de la Institució de les Lletres Catalanes, President del Pen Club, i President de l'Ateneu, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i Membre de la nostra Secció Filològica,....elecció que jo sé que li va fer una gran il.lusió. Vam entrar-hi plegats, enorgullits modestament, si se'm permet de dir-ho, juntament amb la dolça Maria Àngels Anglada, el penetrant Carles Miralles i l'ulissenc Quim Mallafrè . És a dir, Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona. Ja feia temps que la Secció no incorporava un escamot ,un bloc ,de literats . Ho feia per fi, reprenent la tradició de la

Filològica de considerar que els escriptors poden, fruitosament, caminar de bracet amb els filòlegs purs, perquè si els filòlegs carreten el tall sempre fresc i sagnant de la llengua, els escriptors hi porten la sal i el pebre .

I malgrat tanta activitat enfora Sarsanedas ha continuat trobant temps per escriure endintre, des de la seva poesia a les proses, o una curiosa literatura especial burinada i cisellada, com sien les anotacions extenses a portades de *Serra d'Or* suara publicades. He dit portades. S'ha destacat per la crítica que “ a la base de sustentació d'una prosa tan penetrant per la via dels matisos hi ha l'afinitat amb les arts plàstiques” Ha escrit sempre amb una aguda consciència que llengua i literatura són un sol fenomen de vida. Ho diu tothom i és profecia: “La recreació de la realitat té sentit en tant que li permet d'extreure'n el màxim de sentits possibles” “ Manifestació d'un món interior i complex i un esforç, a voltes angoixat, que arriba fins a les arrels més profundes del misteri del'existència” “ La bondat com a matèria d'inspiració” “ La seva obra i ...la seva vida és la precisió amb què executa cada acte i la precisió i exigència, per tant, amb què elabora el seu discurs” I un convilatà meu, Joan Rendé , deia : (Sarsanedas) té el do de deixar les coses, i les frases, ben acabades. “Homenàs amb mirada de merla, carregat d'esquena, testa esborrifada de Sant Josep bonàs... se sosté, sense fixar-s'hi gaire, sobre uns peus de magnitud impressionant . És prudent en el parlar, prudentíssim, com distanciat per una timidesa infantil.. Quan creu oportú de fer sonar la veu en la conversa, ho fa amb la paraula precisa, els adjectius comptats i triats amb balança de pesar unces d'or “ .Exacte, dic jo : en aquestes mateixes estances ho hem pogut constatar. Com també hem pogut constatar, i això en Rendé no ho diu, però és innegable, que el parlar prudent es canvia en un tro vehement i un poc bíblic quan es planteja alguna injustícia en presència seva contra la qual es rebel·la, i obre molt els ulls i en haver parlat tanca les barres molt severament.

Afegiria, encara, que a la seva mirada, un xic cansada, als vuitanta, hi llegirem una forçada resignació, quasi avesament, a la incomprensió de la seva obra, car molt sovint exalçem algú sense haver-lo estudiat prou, sense correspondre a la seva generosa donació.

Ens vam conèixer, ell ho recorda bé, a primeries dels cinquantes del passat segle, quan, ficat jo en mil quefers de vaivé cultural en l'àmbit de comarques, per a mi llavors temporalment empordaneses, i essent impulsor d'uns premis literaris, ell va venir, llarg, llarguíssim, i flac, a concursar a Sant Feliu de Guíxols – eren els temps de la seva *Contra la nit d'Oboixangó*- i s'hi va guanyar un premi de narrativa curta. Quina diferència es veia entre el seu text i els altres tiradors als premis! Era un text que traspuava allò que més tard ell definiria : “l'acte d'escriure és enriquidor en ell mateix”. Vaig sospitar, engrescat, que aquell massai sense llança estava per abandonar aviat la lleixa dels Joves Promeses per esdevenir refinada i coratjosa figura de les lletres. Ho vaig anticipar ardentment, perquè va ser una descoberta, i un goig llegir-lo. Li he estat fidel des d'aleshores.

En aquell temps ens dèiem de vós.